

Написання складних прикметників

Українська мова
6 клас

Сьогодні на уроці ти:

1. Повториш, як пишуться складні слова.
2. Дізнаєшся, як писати складні прикметники.
3. Навчишся знаходити вивчені орфограми.
4. Самостійно виконаєш завдання.
5. Здійсниш міні-екскурсію “Собори Києва”.

Для перегляду презентації “клікай” мишкою. Поступово на слайді буде з'являтися інформація. Для переходу на інший слайд знову здійсни “клік” мишкою.

Коли складні слова потрібно писати разом? Коли через дефіс?

РАЗОМ

утворені:

- за допомогою сполучного голосного від залежних одне від одного слів (*чорно**о**бровий* ← *чорні брови*);
- з дієслова в наказовій формі та іменника (*зір**в**иголова*);
- від числівника в Р. в. та іменника (*сім**д**есятиріччя*.
Але: 70-річчя)

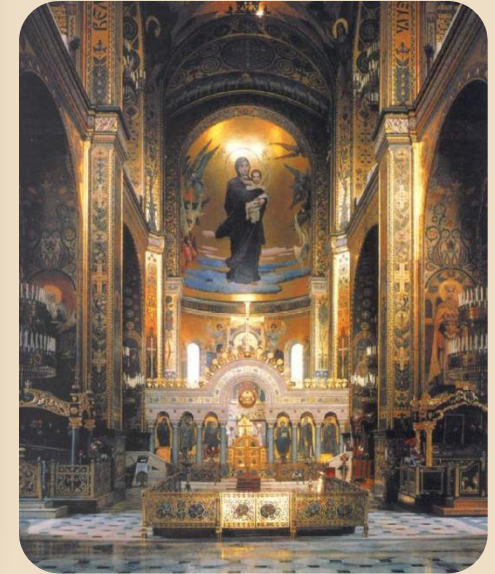
ЧЕРЕЗ ДЕФІС

утворені:

- поєднанням незалежних слів (між ними можна поставити **i**):
диван-ліжка,
німецько-англійський;
- повторенням однакових слів, синонімічних чи антонімічних
(тихо-тихо, гарний-прегарний);
- додаванням іншомовної частини
міні-, максі-, екс-, віце-, лейб-, обер-:
(міні-твір, віце-чемпіон);
- близькі за значенням слова
(хліб-сіль, жито-пшениця)

2

Завдання: прочитай текст і з'ясуй, як пишеться підкреслене слово (для перевірки натисни на нього)

Володимирський собор – головний храм Української Православної церкви у Київському Патріархаті. Побудований 1882 р. на честь майбутнього 900-річчя Хрещення Русі князем Володимиром. Розписи виконані відомими художниками В.Васнецовим, М.Врубелем, М.Пимоненком та ін. У Володимирському соборі зберігаються моці великомучениці Варвари.

2

Завдання: прочитай текст і з'ясуй, як пишеться підкреслене слово (для перевірки натисни на нього)

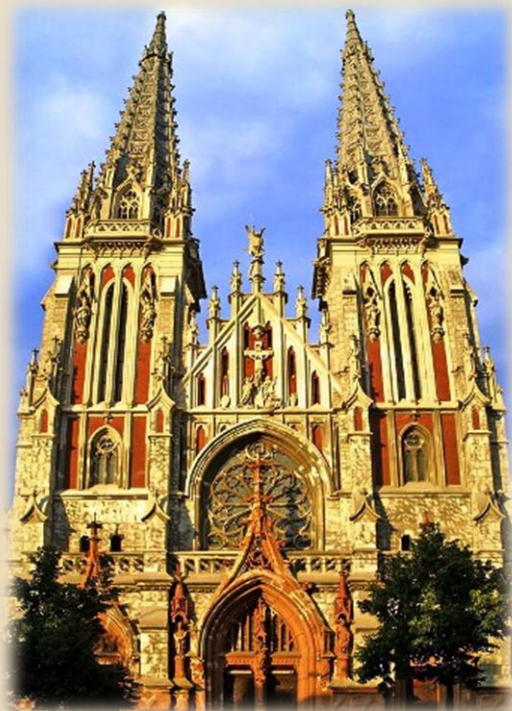

Олександрівський собор – перший великий католицький храм у Києві. Побудований у 1842 р. Гроші протягом 25-ти років постачали польські поміщики Києва. Платили 25 коп. за кожного кріпака. 2001 р. у ньому було встановлено орган, привезений з Німеччини. 2017 р. католики відзначатимуть 200/річчя Олександрівського собору.

200-річчя

2

Завдання: прочитай текст і з'ясуй, як пишеться підкреслене слово (для перевірки натисни на нього)

напівптахів, напівзвірів

Миколаївський костюл побудований у 1909 р. на пожертви приватних осіб. Архітектору В. Городецькому вдалося створити храм-загадку. Його прикрашають скульптури грифонів (напів/птахів, напів/звірів), у щілинах – маленькі ящірки. Грифон – символ сили і пильності, саламандра – прихильності, довіри і правдивості.

1978 р. переобладнано під концертний зал Республіканського Будинку органної музики. Орган Миколаївського собору входить у десятку кращих у Європі.

для перевірки натисни на слова “так” чи “ні”

Прикметник *ясноокий* утворено від головного і залежного слів

так

ні

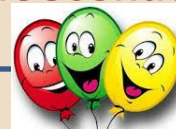

Так само і прикметник *українсько-литовський*

так

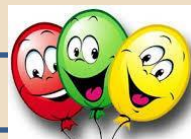

ні

Прикметник *жовтогарячий* означає колір, а не відтінок

так

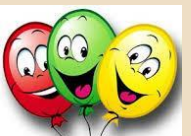

ні

Прикметники, утворені від іменників *віце-чемпіон*,
Івано-Франківськ, пишуться через дефіс

так

ні

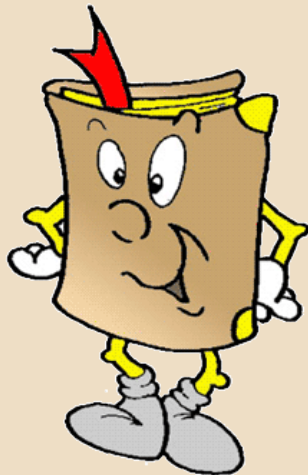
Висновок: отже, складні прикметники пишуться
разом і через дефіс.

Складні прикметники пишемо:

натисни на слова “разом” і “через дефіс”

РАЗОМ

- утворені від головного і залежного слова
(*синьоокий, волелюбний, триповерховий*).
- Але: 3-поверховий)

ЧЕРЕЗ ДЕФІС

- утворені від незалежних слів, між ними можна поставити **і**
(*осінньо-зимовий, південно-східний, німецько-французький, біло-голубий*)
- які позначають відтінки кольорів, смаків (*ніжно-зелений, кисло-солодкий*).
- Але: *жовтогарячий, червоногарячий* (бо позначають колір)
- утворені від іменників, що пишуться через дефіс
(*віце-чемпіонський, експрезидентський*)

3

Запам`ятай написання!

Пишемо **разом** такі прикметники:

глухоніми́й,

хитрому́дрий

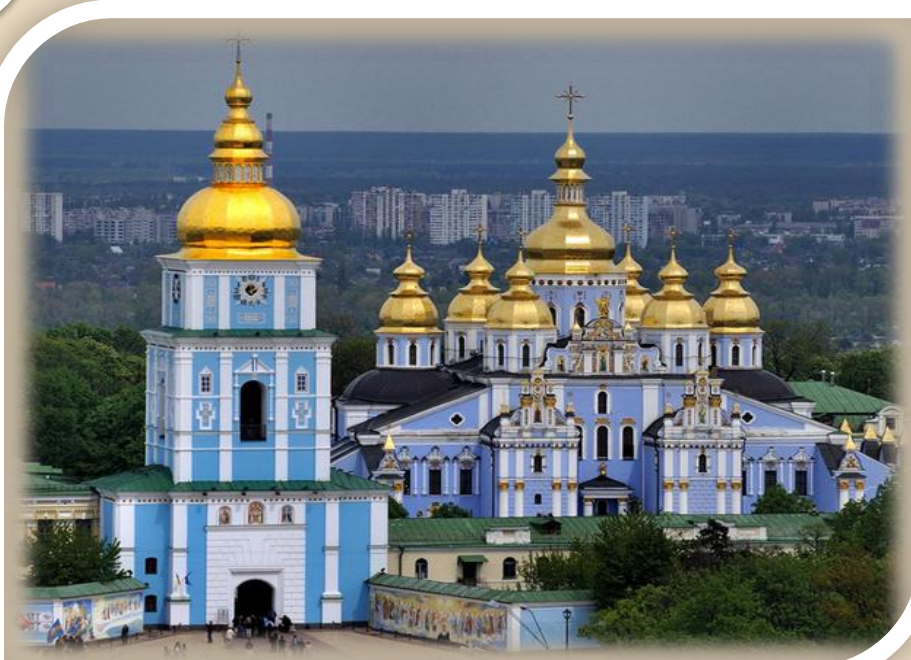
зловоро́жий

3

Завдання: прочитай текст і з'ясуй, як пишеться підкреслене слово (для перевірки натисни на нього)

Золотоверхий Михайлівський Золо/товерхий собор, за однією з версій, побудований на початку XII ст. внуком Ярослава Мудрого Святополком Ізяславичем. Названий на честь святого Архистратига Михаїла. За радянської влади був зруйнований більшовиками, у 1998 р. відбудований.

Під час революції гідності став прихистком для студентів. А трохи згодом його дзвінко/голосий набат скликав киян на захист палаючого Майдану. **дзвінкоголосий**

ПОМІРКУЙ!

Чому так пишемо?

Білосніжний, сніжно-білий

Натисни!

Перевір себе!

Білосніжний утворено від словосполучення *білий сніг*, тому прикметник слід писати **РАЗОМ**.

Сніжно-білий означає відтінок кольору, тому прикметник пишеться **ЧЕРЕЗ ДЕФІС**.

Упіймай помилку!

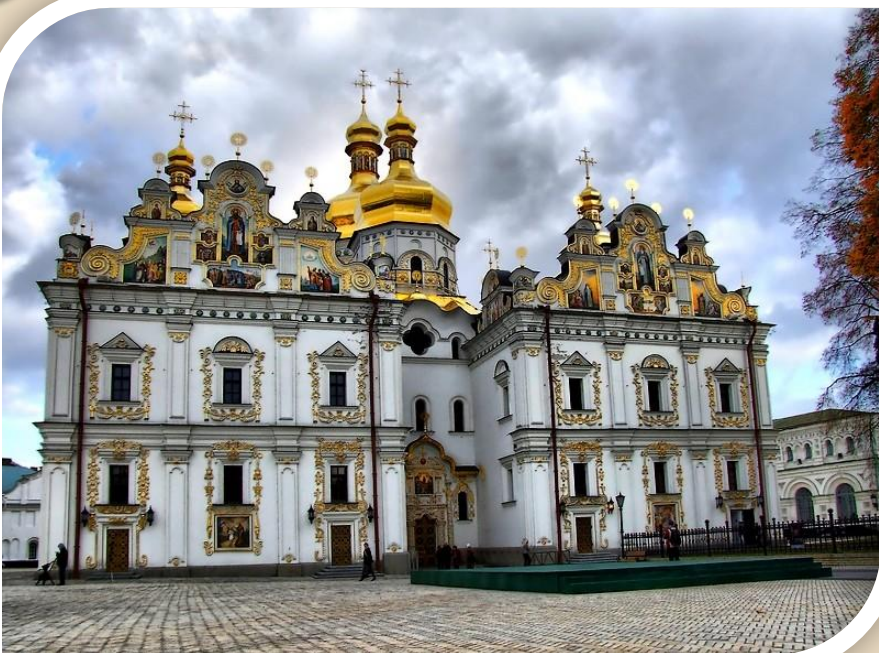
Натисни!

Перевір себе!

Ясночолый, військово-морський,
календарнообрядовий, червоно-гарячий,
південно-східний, західно-український,
чотиримісний, світло-жовтий, напів-дикунський.

Календарно-обрядовий, червоногарячий,
західноукраїнський, напівдикунський

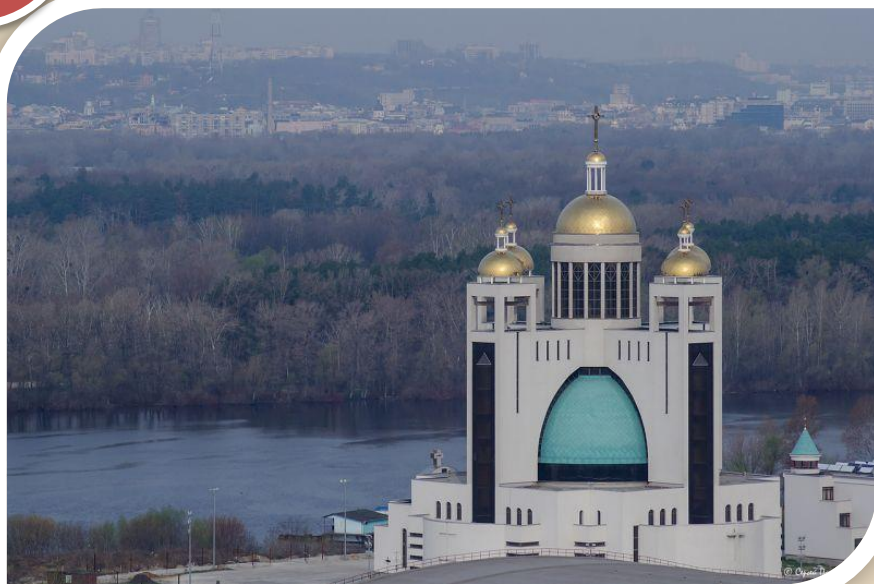
Завдання: прочитай текст і з'ясуй, як пишеться підкреслене слово (для перевірки натисни на нього)

Успенський собор Києво-Печерської лаври – окраса монастиря. Головний храм святині побудований у 1078 р., пізніше були здійснені прибудови. **німецько-фашистськими** Під час окупації Києва німецько/фашистськими загарбниками 3 листопада 1941 р., за однією із версій, був підірваний саперною групою радянських військ. У 2000 р. його було відбудовано.

4

Завдання: прочитай текст і з'ясуй, як пишеться підкреслене слово (для перевірки натисни на нього)

греко-католицький

Патріарший собор Воскресіння Христового – головний греко/католицький собор України.

Відкритий 27 березня 2007 р. **дванадцятирічного** Упродовж дванадцяти/річного будівництва пожертви робили греко/католики України і діаспори.

У 2007 р. **греко-католики** кожен міг придбати 10-,50-,100-,500- та 1000-гривневі цеглинки. Церковне керівництво відмовилося від підтримки влади й бізнесменів.

1. Познач речення, у якому допущено помилку в написанні складного прикметника:

А. Блищать очима смуги темно-лиці...

Б. Оце посію, мамо, соняхи, огнисто-золотаві соняхи...

В. На дереві рік, що в море проросло, чув шурхіт листя срібно-золотого.

Г. Весела карусель – червоно-жовті крісла, як папуги.

2. Познач речення зі складним прикметником, що пишеться через дефіс:

А. Он подивись, які ми жовто/роті.

Б. І люди чорно/ліської жили, співали, сіяли свій хліб.

В. Не жадала одвіку його душа тих похвал, тих напів/лукавих.

Г. Стоїть над ним одна/єдина зірка, пливе молитва в човнику долонь.

3. Укажи рядок, де всі прикметники пишуться через дефіс:

- А. Сліпучо/білий, кисло/молочний, кисло/солодкий.
- Б. Синьо/рожевий, гірко/солоний, мовно/літературний
- В. М'ясо/молочний, п'яти/поверховий, темно/синій
- Г. Жовто/блакитний, довго/вічний, сріблясто/сірий

4. Укажи рядок, у якому всі складні прикметники пишуться разом:

- А. Чорно/земний, темно/червоний, народно/господарський
- Б. Червоно/гарячий, червоно/коричневий, м'ясо/молочний
- В. Право/бережний, шести/денний, чорно/бровий
- Г. Тепло/обмінний, північно/західний, чорно/сірий

5. Добери приклад для кожного випадку написання складних прикметників

1. Утворені від залежних слів
2. Означають відтінки кольорів
3. Означають один колір
4. Утворені від рівноправних слів

- A. На гілці з'явилося двійко світло/зелених листочків.
- Б. Ой осінь, барви чудо/творні!
- В. Живе в тій хаті сивий/сивий спомин.
- Г. Ці барви черлені і жовто/гарячі, ці щедрі сади у багряному листі.
- Д. Це був чудовий науково/фантастичний твір.

6. Прочитай текст і виконай завдання

- (1) Коли сходить сонце, снігові замети біло/рожеві.
- (2) Воно піднімається – і сніг стає сліпучо/білим.
- (3) На цьому білому килимі пурхає червоно/груда пташка.
- (4) Схилиться сонечко до заходу – і білосніжні барви стануть синювато/фіолетовими.

Через дефіс прикметники слід писати в реченнях:

А. 1, 2, 4

Б. 3, 4

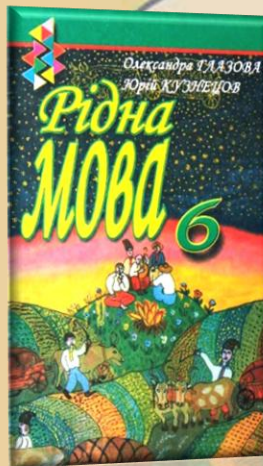
Натисни!

Перевір себе!

1. А
2. Г
3. Б
4. В
5. 1Б,2А,3Г,4Д
6. А

Питання для самоперевірки

1. Добери приклади написання складних прикметників разом.
2. Які є правила написання складних прикметників через дефіс?
3. Доведи, що слова *західноукраїнський*, *семитонний*, *молочно-білий* написані правильно.

Сьогодні на уроці

Я навчився...

Мені сподобалося...

Я зрозумів, що мені треба

Повторити...

Вивчити...

- **Марія Іванівна Бабко,**
*учитель української мови та
літератури СШ № 7
імені М.Т. Рильського
Солом'янського району м. Києва*